

הטיפול החשבונאי בירידת ערך השקעה בחברה מוחזקת שאינה חברה בת

הבהרה מספר 10 - ינואר 2009

© כל הזכויות שמורות למוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. אין להעתיק, לשכפל, לתרגם, להציג, לפרסם, להפיץ, להוציא לאור או לעשות שימוש מסחרי כלשהו בפרסום זה או בחלק ממנו, בכל דרך שהיא ובכל אמצעי מכני, אלקטרוני או אחר, ללא הסכמה מפורשת בכתב ומראש מאת המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.

הבהרה זו מובאת בסעיפים 1-9. כל הסעיפים בהבהרה מחייבים באותה מידה. הוראות ההבהרה, המובאות באותיות מודגשות, מייצגות את העקרונות העיקריים של ההבהרה. תקני החשבונאות וההבהרות המפורסמים על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות אינם חלים על פריטים לא מהותיים.

רקע

(א) בחודש פברואר 2003 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן - "המוסד לתקינה") את תקן חשבונאות מספר 15, ירידת ערך נכסים, אשר התבסס על תקן חשבונאות בינלאומי מספר 36, שתחילתו על דוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2003 או לאחר מכן.

(ב) סעיפים 111-112 לתקן חשבונאות מספר 15 כללו הוראות לגבי ירידת ערך של השקעה בחברה מוחזקת, שאינה חברה בת (להלן - "חברה כלולה"). סעיף 111 התייחס לעיתוי בחינת ירידת ערך של השקעה בחברה כלולה, סימנים לירידת ערך ואופן קביעת שווי שימוש של השקעה כזו. סעיף 112 קבע כי יש לבצע את בחינת ירידת הערך לכל חברה כלולה בנפרד. כמו כן, קבע הסעיף: "הפסד מירידת ערך יוקצה, בהתאם לתקן זה, תחילה למוניטין, ולאחר מכן ליתרת חשבון ההשקעה. ביטול הפסד מירידת ערך ייעשה בהתאם לתקן זה, תוך בחינת ההשקעה בכללותה. אין לבטל הפסד מירידת ערך שהוקצה למוניטין."

(ג) בעת פרסומו של תקן חשבונאות מספר 15 היתה הוועדה המקצועית בדעה כי נדרשת הקצאה של הפסד מירידת ערך למוניטין וליתרת ההשקעה וכי ההפסד מירידת ערך שהוקצה למוניטין לא יבוטל.

- (ד) בחודש יוני 2007 נקבע על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים כי הפסד מירידת ערך של השקעה בחברה כלולה, אשר נמדד לאחר יישום שיטת השווי המאזני, לא יוקצה למוניטין הגלום ביתרת ההשקעה, אלא להשקעה בכללותה. כמו כן, נקבע כי אם הסכום בר-ההשבה של ההשקעה יעלה לאחר מכן, ההפסד מירידת ערך יבוטל, בחלקו או במלואו.
- (ה) לאור האמור לעיל וכחלק מעדכון של התקנים הקיימים, החליטה הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה לפרסם תקן חשבונאות מספר 15, ירידת ערך נכסים (מעודכן 2009), אשר יתבסס על תקן חשבונאות בינלאומי 36 (מעודכן 2004). לאור העובדה שההוראות לגבי ירידת ערך של השקעה בחברה כלולה מובאות בתקינה הבינלאומית בתקן חשבונאות בינלאומי 28 ולא בתקן חשבונאות בינלאומי 36, החליטה הוועדה המקצועית להביא את ההוראות שנכללו בסעיפים 111-112 לתקן חשבונאות מספר 15 בהבהרה לתקן חשבונאות מספר 15 (מעודכן 2009), תוך התאמתן להחלטת הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים כאמור לעיל וזאת עד לאימוצו של תקן חשבונאות בינלאומי 28 כתקן ישראלי.
- (ו) הבהרה זו נועדה לשמש ביישום הוראות תקן חשבונאות מספר 15, ירידת ערך נכסים (מעודכן 2009) ואינה משנה הוראות אלה, אלא מבהירה אותם.

הסוגיות

1. מהו עיתוי בחינת ירידת ערך של השקעה בחברה כלולה.
2. כיצד יש לקבוע את שווי השימוש של השקעה בחברה כלולה.
3. כיצד יש להקצות הפסד מירידת ערך של השקעה בחברה כלולה.

הבהרה

4. המוניטין הכלול בערך בספרים של השקעה בחברה כלולה אינו מוכר בנפרד ולכן אין לבחון ירידת ערך של מוניטין זה בהתאם להוראות תקן חשבונאות מספר 15 (מעודכן 2009) לבחינת ירידת ערך מוניטין. במקום זאת, כאשר יש סימן לירידת ערך של ההשקעה, יש לבחון אם נפגם הערך בספרים הכולל של ההשקעה בהתאם לתקן חשבונאות מספר 15 (מעודכן 2009) על ידי השוואת הסכום בר-ההשבה של ההשקעה לערכה בספרים.

5. ישות תבחן בכל תאריך מאזן אם קיימים סימנים, המצביעים על ירידת ערך של ההשקעה בחברה כלולה. אם מתקיים סימן, על הישות לאמוד את הסכום בר-ההשבה של ההשקעה בהתאם להוראות תקן חשבונאות מספר 15 (מעודכן 2009). ערכה של השקעה בחברה כלולה נפגם והפסדים מירידת ערך מתהווים אם, ורק אם, קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך כתוצאה מאירוע אחד או יותר שהתרחשו לאחר ההכרה לראשונה בהשקעה ("אירוע הפסד") ולאירוע ההפסד (או לאירועי ההפסד) יש השפעה על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של ההשקעה שניתן לאמוד אותה באופן מהימן. יתכן ולא ניתן לזהות אירוע יחיד ונפרד שגרם לירידת הערך. לחלופין, יתכן והשפעה משולבת של מספר אירועים גרמה לירידת הערך. הפסדים חזויים כתוצאה מאירועים עתידיים, מבלי להתחשב ברמת הסבירות שלהם אינם מוכרים. ראייה אובייקטיבית לירידת ערך של השקעה בחברה כלולה, כוללת מידע הניתן לצפייה, שבא לתשומת ליבה של החברה המחזיקה, לגבי אירועי ההפסד הבאים:

- (א) ירידה משמעותית או מתמשכת במחירי הבורסה של ההשקעה מתחת לערך בספרים,
- (ב) ירידה בשווי ההוגן של ההשקעה מתחת לערך בספרים,
- (ג) עסקאות שנעשו במחירים נמוכים מהערך בספרים,
- (ד) ירידת דירוג אשראי של החברה הכלולה,
- (ה) הפסדים מתמשכים בחברה הכלולה,
- (ו) התייחסות רואה החשבון של החברה הכלולה בדוח המבקרים לספקות לגבי קיום "עסק חי" או לאי וודאות בסכום מהותי,
- (ז) קשיים פיננסיים משמעותיים של החברה הכלולה,
- (ח) אי עמידה בתנאים או פיגור בתשלומי ריבית או קרן,
- (ט) היעלמות שוק פעיל למניות החברה הכלולה כתוצאה מקשיים פיננסיים,

(י) שינויים משמעותיים בעלי השפעה שלילית שהתרחשו בסביבה הטכנולוגית, הכלכלית או המשפטית או בסביבת השוק שבה פועלת החברה הכלולה ומעידים כי יתכן וההשקעה בחברה הכלולה לא תושב.

ירידה במחירי הבורסה, כמו גם יתר הסימנים שצוינו לעיל, אינם מצביעים בהכרח על ירידת ערך ויש לבדוק ולהתייחס לכל מקרה לגופו. ירידת דירוג אשראי של ישות כשלעצמה גם היא אינה מהווה ראיה לירידת ערך, למרות שהיא יכולה להוות ראיה לירידת ערך בעת בחינתה עם מידע זמין אחר.

6. שווי השימוש של השקעה בחברה כלולה, ייאמד, תוך שימוש בשיעור הניכיון המתאים, ובתזרימי המזומנים כדלקמן:

(א) חלק הישות בערך הנוכחי של אומדני תזרימי המזומנים, שאותם צפויה החברה הכלולה בכללותה לייצר, או

(ב) הערך הנוכחי של אומדני תזרימי המזומנים הצפויים להתקבל כדיבידנד מההשקעה וממימושה הסופי של ההשקעה.

בהנחות מתאימות, שתי השיטות יביאו לאותה תוצאה.

7. בהתאם לתקן חשבונאות מספר 15 (מעודכן 2009) אם הסכום בר-השבה של ההשקעה נמוך מערכה בספרים, החברה המחזיקה מכירה בהפסד מירידת ערך. ההפסד מירידת ערך של ההשקעה בחברה כלולה יוקצה להשקעה בכללותה (ולא לרכיבי ההשקעה - מוניטין וכו'). ביטול הפסד מירידת ערך של ההשקעה יעשה בהתאם להוראות תקן חשבונאות מספר 15 (מעודכן 2009), תוך בחינת ההשקעה בכללותה.

8. סכום בר-השבה של השקעה במניות חברה כלולה, מוערך לכל חברה כלולה בנפרד, אלא אם החברה הכלולה אינה מייצרת תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, שהם בעיקרם בלתי תלויים בתזרימי המזומנים, הנובעים מנכסים אחרים של הישות המדווחת.

הוראות מעבר ומועד תחילה

9. הבהרה זו תחול בדרך של מכאן ואילך החל מהדוחות הכספיים לתקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2009 או לאחריו.

הוועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות

משתתפים קבועים

רו"ח יהודה אלגריסי
רו"ח דוד גולדברג
רו"ח דורון דבי
רו"ח אבי דויטשמן
רו"ח אדיר ענבר
רו"ח יזהר קנה

חברי הוועדה

רו"ח דב ספיר - יו"ר הוועדה
רו"ח חיים אסיאג
רו"ח יגאל גוזמן
פרופסור אריה גנס, רו"ח
רו"ח אבי זיגלמן
פרופסור אפרים צדקה
רו"ח משה פרץ

צוות מקצועי

רו"ח שרון מימון צדיק
מר מתן אורבך
מר שקד פורת

יועצים מקצועיים

רו"ח רונן מנשס
רו"ח שאול טבח

המועצה של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות

עו"ד פרופסור זוהר גושן, יו"ר רשות ני"ע - סגן יו"ר המועצה
רו"ח ראובן שיף, נשיא לשכת רו"ח - סגן יו"ר המועצה
מר אייל בן שלוש
מר שאול ברונפלד, יו"ר דירקטוריון הבורסה לניירות ערך
ד"ר משה ברקת, רו"ח - מנהל מחלקת תאגידיים - רשות ניירות ערך
רו"ח אלכס הילמן, נשיא לשכת רואי חשבון לשעבר
מר רון לובש
רו"ח עופר מנירב, נשיא שקדם של לשכת רואי חשבון
מר עמוס מר חיים, נציג איגוד החברות הציבוריות הרשומות בבורסה
עו"ד (רו"ח) מיכל עבאדי-בויאנג'ו
רו"ח פנחס קימלמן, לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים
מר איתן רוב
רו"ח יוסי שחק, נשיא לשכת רואי חשבון לשעבר
רו"ח ישראל שטראוס, נשיא לשכת רואי חשבון לשעבר
מר מוטי שפיגל, סגן המפקח על הבנקים